

hozat. Mindamellett a legnagyobb magyar vates dicsóíti a látnokot, azt, aki komolyan a jövőbe lát, mért a jelennek bonyolult szövédéket jól ismeri. Ez főleg akkor nő szívéhez, ha, mint Berzsenyiben, Vörösmartyban és Petőfiben, költő és látnok egy személyben egyesül.

Ime egy csokor Kornis Gyulának magasröptű gondolatokban és fejtegetésekben a tőle megszokottnál is gazdagabb könyvének nagyszerű virágoskertjéből.

Ismét olyan megragadó, lenyűgöző hatású könyv, mely nemcsak messze kimagaslik a Széchenyi-émlékév gazdag irodalmi terméséből, nemcsak szerzőjének tudós jó hírét erősíti és írói babérait gyarapítja egy újabb remeknek sikerével s nevének egymagában is maradandóságot biztosít minden időkre, — hanem mint ilyen, tudományosságával, érdekességével, szépségével s mindezekből fakadó további értékeivel tanítani is fog számos nemzedéket, elsőrendű szerepet fog játszani az irodalmi nevelésben, a művelt magyar olvasóközönség irányításában és legmagasabb szellemi színvonalának kifejlesztésében.

Örömről szól, hogy folyóiratunk meleg szeretettel üdvözölheti Kornis Gyulát, a Magyar Paedagógiai Társaság tiszteleti elnökét klasszikus értékű új művének megjelenése alkalmából, mellyel jellemrajzoló művészi magyar essay-irodalmunkat ismét egy el nem muló érdemű műalkotással gazdagította.

Gyulai Ágost.

Imre Sándor: A gazdasági középiskolák része a köznevelésben. Budapest, 1941. 8-r., 61 lap.

A gazdasági szakoktatás középfokú intézményei: a felső mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi iskolák a multban egymástól teljesen elkülönülten, különböző szervezetben és szellemben működtek. Az 1938: XIII. t.-c. a háromféle gazdasági középiskolát együttesen szabályozta s ezzel egyöntetű működésük alapjait megvetette. Új tanítástervek és rendtartásaik is azonos elveken épülnek fel, sőt jórészt azonos rendelkezéseket tartalmaznak. Leendő tanáraik a Gazdasági Szaktanárképző Intézetben legalább egy évet együtt töltenek el, s közösen nyernek bevezetést a nevelői gondolkodásba. A szervezet és tanítástervek egysége, valamint a közös képzés az egyező szellem kialakulásának irányában hatnak, ezt a szellemet azonban csak azok alakíthatják ki, akik a különféle irányú gazdasági középiskolákban tanítanak. Ennek pedig az a feltétele, hogy a gazdasági középiskolák minden tanára ugyanúgy fogja fel a maga feladatát és tisztában legyen avval, hogy »mi általában a szakiskola helye a köznevelés szervezetében, mi a szerepe növendékeinek egyéni kifejlődésében, a gazdasági szakiskolában hogyan jelentkeznek a nevelés egyetemes feladatai és miként alkalmazhatók itt a nevelés egyetemes eszközei«. — Ezekre a kérdésekre kap az olvasó a legilletékesebb helyről világos és meggyőző feleletet Imre Sándor könyvében.

A szakiskolák — eltérően az általában művelő iskoláktól — valamely foglalkozási ágra vagy életpályára irányítják növendékeik figyelmét, s az ott

szükséges ismeretekre és készségekre tanítják meg őket. A szakiskola »ezzel az egyénnek megadja a kenyérkeresés, életfenntartás eszközét, a nemzetnek pedig a közösség életében szükséges munkák elvégzésére megfelelő munkásokat nevel. Itt tehát az életpályára való előkészítés áll előtérben.« Azonban a szakiskola növendékei »nemcsak valamely foglalkozásra, hanem egész életükre itt készülnek fel. Ha a szakiskola ezt nem veszi tudomásul, annak nemcsak egy-egy növendék, hanem az egész közösség vallja kárát«. Az embernek magának, de a közösségnek is szüksége van arra, hogy a szakmunkát végző ember munkakörén túl is értelmesen tudjon széttekinteni és kellően tájékozott legyen azokban a kérdésekben, amelyek az élet megértéséhez és okos folytatásához, valamint a nemzet életében való tudatos részvételhez szükségesek. »Minél nagyobb jelentőséget tulajdonítunk a nemzet életében a szakismereteknek és a gyakorlati felkészültségnek, annál fontosabbnak kell tartanunk, hogy a gyakorlati szakemberek művelt emberek legyenek, azaz a közösség életének tudatos munkásai, a közműveltség részesei«. »A szakiskola sajátos rendeltetése a szakértelem, szakszerű gondolkodás, gyakorlati készségek fejlesztése; egyetemes keretbe ez akkor illeszkedik, ha megadja növendékeinek a szakszerű tanultságon kívül a műveltségnek azokat az elemeit is, amelyek a nemzet valamennyi tagjának szellemi-egységbe foglalásához szükségesek«. A közművelődés egyoldalúvá válik, ha benne a műveltség bizonyos elemei különösen nagy helyet foglalnak el, a többiek pedig háttérbe szorulnak. A magyar művelődés is egyoldalú volt, mert az uralkodó iskolafaj: a gimnázium s ennek hatása alatt jóformán az egész közoktatás főképen irodalmi és történelmi műveltséget terjesztett, az élet közvetlen szükségletei pedig csaknem teljesen kimaradtak a közoktatásból; így éppen azok, akik legtovább jártak iskolába, az életet meghatározó nagy társadalmi és gazdasági kérdésekben tájékozatlanok maradtak. Hiba volt ez azért is, mert »a nemzet sokféle alkotó része között a megbecsülés sohasem fejlődhetik ki, ha a részek művelődését egészen külön utakon vezetik, ha egymás gondolatvilágába be sem pillantanak«.

Szakiskoláink sok méltánytalan bírálatban részesülnek a gyakorlat emberei részéről, mert nem kész embereket adnak a gyakorlatnak. E követelménnyel szemben nyomatékkal hangsúlyozza a szerző, hogy »a szakiskolának egyik fajtája sem teheti kész szakemberré erre nagyon is ifjú tanítványait...« »A gazdasági szakiskola csak akkor tölti be rendeltetését, ha a fejlődő embert nézi s a maga feladatát e kifejlődés segítségében látja.« A szakiskolák tanárainak nemcsak a tárgyi tudásra, hanem tanítványaik értelmességére, s nemcsak a gépies munkakészségre, hanem a jó munka erkölcsi feltételeire is gondolniok kell. »A közre nézve nem mindegy, hogy a gazdasági életben, annak bármelyik pontján működök milyen szakemberek és milyen emberek: kifejlett értelmű, világosan gondolkodó ember tisztult erkölcsi szempontjait érvényesítik-e, vagy csak betanult, mintegy külsőleg felszedett ismereti anyag gépies, lélektelen felhasználásával mutatják meg iskolai tarultságuk értékét, avagy eleven ésszel alantas szándékokat juttatnak másokra, a közre nézve káros eredményhez.«

A nevelés célja: a kímüvelt ember. Ez a cél a gazdasági középiskolában az iskola rendeltetésének megfelelően kiegészül. Itt a cél »a növendék kímüvelése avégre, hogy a gazdasági életnek értékes munkása lehessen«. E kiegészítésből sajátos feladatok erednek. A gazdasági középiskolának tudatossá kell tennie pl., hogyan kell a tanulónak leendő munkájában egészségesen élnie és szervezetét az ott fenyegető bajoktól megóvnia. Az értelmi nevelés célja itt is, hogy a tanulót a szellemi önállóság felé vezesse. A gazdasági pályákon a szellemi önállóságnak fokozott jelentősége van. Erre tehát a gazdasági középiskola minden tanárának különös gondot kell fordítania. Az erkölcsi nevelés feladatai teljes mértékben érvényesek itt is. A gazdasági középiskolának mindent el kell követnie, hogy tanítványait jó munkára nevelje. Meg kell értetnie tanítványaival, hogy csak olyan munkára szabad vállalkozniok, amihez értenek, s amit vállalnak, azt becsületesen, legjobb tudásuk szerint kell teljesíteniök. Ezt kívánja a közösség érdeke, de saját egyéni érdekük is, mert tartós boldogulást csak jó munkával érhetnek el.

Az oktatást a gazdasági középiskolában sem szabad pusztá ismeretközlésnek tekinteni, mert ennél sokkal több: az értelem nevelése. Mindarra, amit az oktatás útján el lehet érni: a megfigyelésre, megértésre, véleményalkotásra, a vélemények értelmes kifejezésére stb. a gazdasági foglalkozásokban is szükség van. Itt is rendszerességre kell törekednünk, mert a növendék nemcsak anyagot kíván, hanem megértésre vágyik. A rendszeresség azonban nem valamely tudományos rendszer megtanítását jelenti, hanem egy-egy ismeretkör világos áttekintését. Teljes értékű munkát itt is csak az a tanár végez, aki a tanítást a nevelés egyik eszközének tekinti. Különösen fontos, hogy akik a szaktárgyakat tanítják, rendre, tisztaságra, tervszerűsége neveljenek, s a gyakorlati munkák elvégzésében valóban példát adjanak.

A gazdasági középiskolában a nevelés legfőbb eszköze a gyakorlás. A munkatér megismerése, a kellő hozzáértés és ügyesség megszerzése nem lehetséges a munkában való állandó részvétel, azaz folytonos gyakorlás nélkül. A gyakorlati tárgyak tanításának módszere tehát a dolgoztatás. Az állandó gyakorlással nemcsak ismereteket és készségeket szerez a tanuló, hanem bele is éli magát leendő hivatásába.

A gazdasági középiskola céljának csak ez a felfogása elégítheti ki az odajáró ifjúság szellemi igényeit és a nemzeti műveltség követelményeit; s csak ily felfogás mellett szolgálhatják ezek az iskolák az egyén boldogulását és a nemzet jólétét. A gazdasági középiskolák tanársága hálás lehet a tudós szerzőnek azért, hogy — iskolájának új szervezete és tanterve mellé — munkájának a nagy egész szempontjából való szemléletére és értékelésére világos tájékoztatást kapott.

Horn József.